

Oponentský posudek na disertační práci:

Kótové z Modrých hor: mýty a pověsti

Soňa Bendíková, Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Praha 2012

(152 str., přílohy 100 str., celkem 253 str.)

Předkládaná disertační práce se zabývá etnikem Kótů (jižní Indie, stát Tamilnád), žijícím ve vnitrozemské horské oblasti Nílgi. Tento kmen byl v minulosti značně izolovaný, a jak z práce vyplývá, tato izolovanost přetrvává do velké míry i dnes. Práce má velice široký tematický záběr a zároveň je interdisciplinární. Kromě etnologického přístupu, který autorka uplatňovala v průběhu celé práce, používá i literárněvědné přístupy, jež si vyžádala analýza sebraného materiálu. V neposlední řadě je práce významná i pro lingvistické bádání.

Na prvních 85 stranách doktorandka vyčerpávajícím způsobem zdokumentovala sociokulturní prostředí Kótů na základě příslušné dostupné literatury a na základě vlastních poznatků získaných během výzkumných pobytů u tohoto etnika. Představuje jejich víru, zvyky, sociální strukturu společenství, a všechny aspekty týkající se materiální kultury. Věnuje se také zásadním změnám, ke kterým v regionu docházelo v průběhu dvou set let, a konstatuje jejich zrychlený průběh v současnosti.

Některé konkrétní jevy, týkající se např. běžné rozvodovosti, menstruační izolace žen či přechodových rituálů vůbec, by v budoucnosti bylo zajímavé srovnat s jinými „přírodními“ etniky, mnohé podobnosti spatřuji u nomádských mongolských kmenů, indonézských Toradžů (viz disertační práce dr. Budiman) či některých indiánských kmenů Severní Ameriky. To se nabízí právě na základě této celistvé a důkladné předložené práce.

Stěžejní a velmi hodnotnou částí práce je kapitola druhá, kde se autorka věnuje orální historii etnika. Přináší vlastním úsilím sebrané kótské příběhy (celkem 28), provádí jejich analýzu a komparaci s příběhy sebranými před téměř stoletím významným americkým indologem a lingvistou M.B. Emeneauem (kap. 2.2). Za

skutečně unikátní je třeba považovat nové či „staronové“ příběhy a mýty, které nejsou součástí sbírky *Kote Texts* a které jsou prvními zpracovanými orálními originály (kap. 2.3.5). V tomto směru je práce opravdu průkopnická. Pro další analýzu orálního materiálu doporučuji seznámit se též se zajímavým přístupem a pracemi francouzského filosofa Gilles Deleuze (např. Deleuze, Gilles, 1994, *Difference and Repetition* (tr. P. Patton), Columbia University Press, New York).

Téměř čtyřměsíční terénní výzkum v daném regionu, prováděný v letních měsících v intervalu čtyř let, přinesl opravdu hodnotný výsledek i pro samotnou kótskou kulturu – nahrávky starých i nových příběhů, jejich detailní přepis a překlad do českého jazyka. Toto zpracování poskytuje další možnosti lingvistického bádání. Unikátnost je umocněna též skutečností, že hlavní informant, jenž si jako poslední příběhy pamatoval, již není naživu. Jde o jakési zachycení posledních střípků orální tradice, která již prakticky vymizela. Po technické stránce doporučuji autorce jen opravdu maličkost – uvádět i celkový počet hodin nahrávek, přestože jsou přiloženy na DVD, protože taková informace standardně umožňuje první orientaci v rozsahu nahraného materiálu a zviditelní i za ním skryté obrovské vynaložené úsilí badatelky.

Terénní výzkum realizovala doktorandka velmi profesionálně, byla schopna vyhledat prostředníka/ky (*gatekeeper*), což jí pomohlo snadněji navázat kontakty s místními komunitami a vytvořit důvěryhodné přátelské prostředí pro samotný výzkum. Z vlastní zkušenosti vím, jak je tato skutečnost zásadní a vzhledem k časově omezeným možnostem výzkumníka mnohdy rozhodující. Z autentického popisu autorčiných pobytů je zjevné, že se vypořádala s běžnými překážkami v uskutečňování svých cílů (např. kulturním šokem, stravováním s místními, s neustálou bdělostí nezavdat příčinu k porušení místních společenských pravidel, nechtěnou urážkou informanta etc.). Klade si otázku, jak se doktorandka stavěla k velmi zásadnímu a etickému problému odměňování místních obyvatel, jak je motivovala a jak si ověřovala pravdivost jejich výpovědí (stručně na str. 19, 20). Autorka zmiňuje porušení tradice žen chodit neobutá, nicméně se jistě setkala i s dalšími konkrétními úskalími?

Velmi průkazná je dobrá jazyková erudice autorky, bez níž by nebylo možné vyprávění získat, přepsat, analyzovat a správně přeložit. Autorka kromě tamilského

jazyka si byla schopna osvojit i drávidskou kóštínu, která nemá psanou podobu, což je z badatelského hlediska velmi zásadní počín a zaslouží si velký obdiv!

Práce je velmi přehledně členěna, pečlivě vypracována a přináší v mnohém zcela nové poznatky. Z pohledu etnologa a mongolisty konstatuji, že je též v mnoha aspektech inspirativní a přínosná pro další obecnější srovnávání v rámci interdisciplinarity i s jinými obory. Nemohu jako neindolog posuzovat správnost prepisů a překladů nahraných příběhů, nicméně oceňuji zachování co nejpřesnější formy vyprávění (jednotlivé řečové události, zaznamenání váhání apod.), to vše v rámci komunikativního chování kótských mluvčích.

Předkládaná práce je velmi zdařilá a doporučuji ji k obhajobě.

V Praze dne 23.5.2012

PhDr.Mgr. Alena Oberfalzerová, Ph.D.